

Иницијална проценка на влијание на регулативата

Чекор 1: Опис на проблемите, целите што ќе се остварат со нивно решавање и можните опции за решавање на проблемите

1. Опис на проблемите

Старото градско јадро на Крушево претставува комплексна споменична целина чие оформување, според потврдените артефакти и зачуваните објекти без прекин живее од XV век до денес.

Градот Крушево не беше прогласен како културно наследство кое претставува споменичка целина, а досега беа ставени под заштита само оделни објекти од Градот, кои беа прогласени како споменици на културата (согласно со поранешниот правен систем за заштита на спомениците на културата во Република Македонија) и како такви беа и сеуште се под законска заштита како културно наследство.

Законот за прогласување на споменичката целина Крушево за културно наследство од особено значење е дел од нормативната рамка за уредување на односите во областа на заштитата на културното наследство. Тој спаѓа во категоријата на специјални закони кои имаат карактеристики на акти за прогласување. Исто така, како специјален закон сам по себе овозможува висок степен на индивидуализација на одноското заштитено добро, особено преку специфичните решенија во поглед на клучните елементи на самиот закон.

Со донесувањето на Законот се заокружува неопходната правна рамка за оживотворување на уставната концепција за посебна заштита на добрата од особено културно и историско значење определени со закон, од една страна, и се создава потребната правна основа за практична примена на националниот модел на заштита на културни добра од особено значење, од друга страна.

Клучен елемент на правната идентификација на споменичката целина Крушево е прашањето за неговата категоризација. Во конкретниот случај, од стручна гледна точка се оценува дека предметното добро ги исполнува критериумите за категоријата - културно наследство од особено значење, поткатегија - големо значење.

Со Законот чие донесување се предлага се нудат решенија и во поглед на елементите за идентификација на Споменичката целина Крушево, т.е. границите на доброто и неговите контактни зони.

Понатаму, во Законот чие донесување се предлага особено внимание е посветено и на режимот на заштита, кој соодветна доработка ќе добие преку заштитно-конзерваторските основи кои се вградуваат во урбанистичкиот план. Со цел прецизно да се утврдат заштитните мерки кои ќе се применуваат врз секој поединечен составен дел во заштитеното подрачје, се

предлага во заштитно-конзерваторските основи да бидат содржани и сите дозволени и рестриктивни мерки за Споменичката целина Крушево.

Во поглед на управувањето со „Споменичката целина Крушево“ во името на Република Македонија се предлага, во согласност со своите надлежности, да управуваат Националната установа Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Прилеп и Општината Крушево.

2. Опис на целите што се планираат да се постигнат со решавање на проблемите

Заради богатите архитектонски, културни, историски, етнолошки и други општествени вредности на целината кои ѝ даваат посебност, реткост, репрезентативност, автентичност, зачуваност, разновидност и интегралност и да се создат услови за нејзина ревитализација, се предлага Градот Крушево, во граници кои ќе бидат дефинирани со овој закон, да добие статус на културно наследство од особено значење, подкатегија големо значење, како добро со највисоко национално значење и универзални вредности за човештвото и неговата историја, култура, уметност и наука.

Законот што се предлага треба да се донесе и поради потребата од рedefинирање на вредностите и границите на градот Крушево, како заштитена споменичка целина, вклучувајќи го и определувањето на контактните зони.

Преку донесувањето на Законот ќе се обезбеди:

- современа и поквалитетна заштита на културното наследство во Крушево, според неговите вредности, значење и степен на загрозеност, без оглед на времето, местото и начинот на создавањето или кој го создал и во чија сопственост или владение се наоѓа, како и без оглед дали е од световен или религиозен карактер и на која конфесија ѝ припаѓа и дали е запишано во јавните книги од областа на заштитата;
- одбележување, заштита и зачувување на традициите на „Илинденското востание“ и „Крушевската република“ од 1903 година;
- трајно зачувување и соодветно презентирање и користење на историските, архитектонските, урбанистичките, градежничките, амбиенталните, уметничките и етнолошките вредности и добра на градителската традиција во Крушево;
- посебна заштита на Крушево како споменичка целина, што претставува културното наследство од особено значење и добро од општ интерес за Република Македонија кое се заштитува со закон;
- интегрирана заштита на културното наследство согласно меѓународните стандарди;

- законски утврдени услови за користење и ревитализација на архитектонското и друго културно наследство во Крушево според неговата природа и намена, во научно основани граници и
- активна улога на имателите на културното наследство, локалните власти и невладините организации од областа на заштитата на културното наследство, согласно нивните надлежности утврдени со закон.

3. Идентификација на можни решенија (опции)

Со Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/04; 115/07; 18/11 и 148/11), меѓу другото, е утврден преоден режим во поглед на спомениците на културата што биле ставени под заштита според стари прописи.

Имено, според член 175 став 2 од Законот, спомениците на културата чие својство е утврдено со решение на надлежниот завод за заштита на спомениците на културата според прописите кои важеле до денот на примената на новиот закон, остануваат под заштита како културно наследство до денот на завршување на постапката за нивна ревалоризација. Тоа значи дека сите заштитени добра со статус на споменици на културата, стекнат врз основа на решение од надлежниот завод, сега се под преоден режим и имаат статус на некатегоризирано културно наследство, односно културно наследство што треба да биде ревалоризирано.

Во согласност со член 35 од Законот за заштита на културното наследство, надлежната јавна установа, НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Прилеп, подготви Елаборат за валоризација на недвижно културно наследство.

Изготвениот Елаборат претставува солидна стручна научна основа за донесување на соодветен акт за заштита.

Чекор 2: Идентификација на трошоци, придобивки и влијанија Предложено решение (опција):

Според членот 41 став 3 од Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на РМ“ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/11), недвижните добра што претставуваат споменичка целина, можат да бидат прогласени за културно наследство од особено значење со закон.

Со цел да се валоризира, а потоа и заштити целото старо јадро на градот Крушево како споменичка целина, согласно со Законот за заштита на културното наследство, потребно беше претходно да се изготви елаборат за валоризација на Крушево како културно наследство.

Елаборатот за Валоризација на Крушево како споменичка целина, е изготвен од Националната установа „Завод за заштита на спомениците на

културата и Музеј"-Прилеп, а согласно со член 35 од Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/11) и со Правилникот за валоризација, категоризација и ревалоризација на културното наследство (Сл.весник на РМ бр. 111/2005).

Елаборатот за валоризација на „Споменичката целина Крушево“ бр. 08-342/2 од 3.11.2011 год. усвоен е од Комисијата за ревизија на Елаборатот за валоризација на недвижното културно наследство-Споменичка целина Крушево, формирана од Министерот за култура со Решенија бр. 49-13053/1 од 12.10.2010 год. и бр. 25-11344/2 од 27.8.2010 год. Елаборатот претставува стручна основа за изработка на соодветен правен акт за заштита на Крушево како споменичка целина.

Податоците во Елаборатот, како и катастарските подлоги на Крушево, се од новиот премер на Крушево, усвоен со Решение на Агенција за катастар на недвижности - Скопје, бр. 09 - 12915/1 од 30.07.2009 год. и со Одлука на Владата на Република Македонија („Сл.весник на Република Македонија“ бр. 99/2009).

Предлогот на законот е подготвен од податоците дадени во Елаборатот за валоризација на „Споменичката целина Крушево“.

Опис:

Со Законот чие донесување се предлага се уредуваат клучните прашања во поглед на заштитата на Крушево како споменичка целина. Во одредбите се дадени: идентификацијата на заштитеното добро, неговиот назив, категорија, граници и контактна зона, соодветниот режим на заштита, управувањето на добро и други релевантни прашања за заштитата, користењето и презентацијата на ова културното наследство.

Старото градско јадро на Крушево претставува комплексна споменична целина чие оформување, според потврдените артефакти и зачуваните објекти без прекин живее од XV век до денес.

Градот Крушево не беше прогласен како културно наследство кое претставува споменичка целина, а досега беа ставени под заштита само оделни објекти од Градот, кои беа прогласени како споменици на културата (согласно со поранешниот правен систем за заштита на спомениците на културата во Република Македонија) и како такви беа и сеуште се под законска заштита како културно наследство.

Правната идентификација на споменичната целина на старо градско јадро на Крушево е неговата категоризација, како културно наследство од особено значење, поткатегорија - големо значење.

Културно наследство од особено значење, според член 28 став 4 од Законот за заштита на културното наследство е секое добро што има големо значење за националната историја, култура, уметност или технички развој, односно:

а) преставува сведоштво од поширок интерес за проучување на општествените појави,

б) се истакнува со својата изворност, репрезентативност во својот вид, разновидност на содржините, облиците, изгледот, функцијата, староста, зачуваноста или со друга типичност, а поради повторување (застапеност во поголем број) не спаѓа во поткатогијата културно наследство од исклучително значење,

в) во кое се содржани делови, односно детали или други вредносни елементи од големо културно и историско значење и

г) е поврзано со значајни настани и истакнати личности од националната историја и култура.

Предложеното добро треба да исполнува најмалку еден од наведените критериуми за да биде прогласено за културно наследство од големо значење.

1. Трошоци

Донесувањето на Законот за прогласување на Споменичката целина Крушево за културно наследство од особено значење нема да предизвика дополнителни финансиски импликации.

2. Придобивки

Преку донесувањето на Законот за прогласување на Споменичката целина Крушево за културно наследство од особено ќе се изврши пред се:

- индивидуализирање на грижата и засилување на одговорноста на релевантните субјекти во системот на заштита на културното наследство, а во тие рамки особено нагласување на местото и улогата на државата и нејзините органи и институции;
- активно вклучување на предметното добро во современиот развој на локалните заедници и државата и создавање на услови за негова ефективна заштита и функционално користење во научно основани граници;
- уважување на современите научни и стручни гледишта за изградување, ревитализација, развој, унапредување и практична примена на стратегија на интегрирана заштита во државата;
- обезбедување на компатибилност на заштитата на предметната споменичка целина со меѓународните протектолошки стандарди;
- спречување на дејствија, појави и влијанија со кои се врши или може да настане оштетување, уништување или деградирање на споменичката целина;
- трајно зачувување на историските, уметничките, архитектонските, урбанистичките, амбинаталните, етнолошките, социолошките и другите

научни и културни вредности и нејзината автентичност, единственост, разновидност, интегралност, старост и други својства, содржини и функции;

- остварување на крајната цел на заштитата пренесување на идните генрации.

3. Ризици и претпоставки

Не се утврдени ризици и претпоставки.

Останати влијанија

Тип на влијание проценето во проценка на влијание на регулативата		Анализи приложени во прилог
Влијание врз националната конкурентност	НЕ	НЕ
Влијание врз социјално исклучените и ранливи групи	НЕ	НЕ
Влијание и ефекти на регулативата врз родовите аспекти и еднаквоста	НЕ	НЕ
Влијание врз животната средина	НЕ	НЕ
Влијание/значителна политичка промена на пазарната економија вклучувајќи испитување на влијанието врз потрошувачите и конкурентноста	НЕ	НЕ
Влијание врз правата на граѓаните	НЕ	НЕ
Дали предложените решенија вклучуваат значителни тешкотии за усогласување	НЕ	НЕ

Предлогот на Законот нема влијание на националната конкурентност, социјално исклучените и ранливи групи, врз родовите аспекти и еднаквоста, животната средина, потрошувачите и конкурентноста и правата на граѓаните.

Чекор 3: Консултации

Според членот 41 став 3 од Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на РМ“ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/11), недвижните добра што

претставуваат споменичка целина, можат да бидат прогласени за културно наследство од особено значење со закон.

Во согласност со член 35 од Законот за заштита на културното наследство, надлежната јавна установа, Националната установа Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Прилеп, подготви Елаборат за валоризација на „Споменичка целина Крушево“ бр. 08-342/2 од 3.11.2011 година, а Министерството за култура, преку формирање на посебна комисија обезбеди ревизија на Елаборатот.

Изготвениот Елаборат претставува солидна стручна научна основа за донесување на соодветен акт за заштита.

Резиме на иницијалната проценка на влијание на регулативата

1. Краток осврт на преферираното решение/опција:

Крушево претставува комплексна споменична целина на старата градска архитектура карактеристична за нашето поднебје, која се развивала во една автентична хармонија и претставува редок пример на зачуваност на овој тип градови во Македонија, настанат во карактеристични природно-географски, историски и етносоцијални услови на живеење и стопанисување.

Донесување на Закон преку кој ќе се уредат клучните прашања во поглед на практичните аспекти на заштита на едно конкретно заштитено добро – „Споменичката целина Крушево“. Конкретно, станува збор за самата идентификација на одноското добро, особено во поглед на неговиот назив, категорија, граници и контактни зони, како и соодветниот режим на заштита, управувањето со предметното добро и слично.

Донесувањето на Законот е потребно пред се заради потребата од дефинирање на границите на Споменичката целина Крушево како заштитена споменичка целина и определување на нејзината контактна зона, без која не е возможно да се оствари заштитата согласно Законот за заштита на културното наследство.

Со донесувањето на Законот се заокружува неопходната правна рамка за оживотворување на уставната концепција за посебна заштита на добрата од особено културно и историско значење определени со закон, од една страна, и се создава потребната правна основа за практична примена на националниот модел на заштита на културни добра од особено значење, од друга страна.

Предложените законски одредби ќе овозможат унапредување на грижата и засилување на одговорноста на релевантните субјекти, особено нагласување на местото и улогата на државата и нејзините органи и институции во системот на заштита на „Споменичката целина Крушево“.

Заштитата на ваков начин ќе придонесе и за активно вклучување на „Споменичката целина Крушево“, во современиот развој на локалните заедници и државата и создавање услови за негова ефективна заштита и функционално користење во научно основани граници.

2. Имиња и презимиња на лицата одговорни за подготовка на иницијалната проценка на влијанието на регулативата и предлог законот:

Магдалена Диковска, раководител на Одделението за нормативно-управни работи

Фросина Ѓоршовска, советник за следење на системски прописи, во Одделението на нормативно-управни работи, при Секторот за нормативни, управни и имотно – правни работи

3. Повереници на Владата на Република Македонија кои ќе се вклучат во презентирање на предлог законот во Собранието на Република Македонија:

д-р Музафер Бислими, државен секретар

Весна Илиевска, државен советник за правни работи

**Изјава од министерот
за иницијалната проценка на влијание на регулативата**

Изјавувам дека предложениот материјал за иницијална проценка на влијанието на регулативата/ предлог закон

1.	Нема влијание	врз Буџетот на Република Македонија
2.	Нема влијание	врз усогласеноста со законодавството на Европска Унија.
3.	Нема влијание	врз постапките или работењето на јавната администрација / врз судството при работа со странки (правни и физички лица) или задолжување на странките од јавната администрација со дополнителен административен товар.
4.	Нема влијание	врз економијата и врз обемот на државна помош.
5.	Нема влијание	врз животната средина.

6.	Нема влијание	врз социјалната положба на граѓаните.	
7.	Направено е претходно објавување на текстот на предлогот за донесување на закон во Единствениот електронски регистар на прописи и јавно се спроведени консултации со заинтересирани страни. Датум на објавување: _____ година Вклучени организации и претставници: Своје мислење дадоа следниве личности:		ДА
8.	Сите забелешки и предлози од заинтересираните страни се земени во предвид.		ДА
9.	Предлог законот е лекториран.		ДА
10.	Спроведени се меѓуресорски консултации.		НЕ
11.	Дали предлог законот предвидува управна постапка?		НЕ
12.	Доколку предлог законот предвидува управна постапка, дали може да се вгради начелото “молчењето значи одобрување“?		НЕ

Изјава од министерот

Јас, **Елизабета Канческа-Милевска**, министер за култура, изјавувам дека ја проучив Иницијалната проценка на влијанието на регулативата и сметам дека дава реален преглед на очекуваните придобивки и потребните трошоци врзани со секоја од идентификуваните опции за решавање на проблемот.

Потпис на министерот:

.....

Датум: